

Afskydning og regulering af då- og kronkalve

Foto: Niels Søndergaard

Afskydning af då- og kronkalve tidligt i jagtsæsonen og i forbindelse med regulering inden jagtsæsonen er i nogle tilfælde udsat for kritik, men er denne kritik berettiget?

Tekst: Niels Søndergaard, Carsten Riis Olesen, Marie Ravn og Rasmus Ahlmann Nielsen

NATUR/VILDTFORVALTNING: Jægerhåndværket tilsiger, at vildtungele ikke afskydes. Fasankokken, der endnu ikke er udfarvet eller har lang hale tidligt i jagtsæsonen, vælger nogle jægere ikke at skyde til, ligesom mange jægere lader de små harer gå i starten af jagtsæsonen. Det handler for mange jægere om, at vildtet skal være udvokset og have en fair chance.

Jagtlig efterstræbelse

Når vi afskyder hjortevildt i jagtsæsonen og efterstræber en afskydning, der bidrager til den gode forvaltning, har vi nogle anbefalinger:

1. Læg hovedvægten af afskydningen på kalve og årsdyr.

I en naturlig bestand af hjortevildt vil der være et større udtag af unge dyr end ældre, så ønskes der en afskydning, der minder om det "naturlige udtag", bør hovedvægten være på kalve. Derudover vil der f.eks. i en naturligt reguleret kronvildtbestand overleve 15 % af kalvene – af de vokse hjorte overlever 75 %. (Kamleret al. 2007). Uanset

dødelighed (ikke udtag) vil en sund ressourcemæssig forvaltning tilskrive et stort udtag af kalve og årsdyr, idet disse repræsenterer de årgange, hvor der bruges mindst føde pr. kilo kød.

2. Jo tidligere i sæsonen, jo bedre.

De dyr, vi tager ud af bestanden, forbruger ikke flere ressourcer på terrænet i form af føde, plads mv., og dermed er der alt andet lige bedre livsbetingelser for de tilbageblivende. Og da der på nogle lokaliteter er udfordringer med at få skudt nok, særligt af kalvene, så desto tidligere vi går i gang, desto større succes vil vi have med den rette afskydning.

Desuden er kalvenes robusthed mindre påvirkelig af forstyrrelser først på sæsonen end senere på sæsonen. Kalvene er meste pressede i levesteder med naturlig fødeknapthed i kombination med strengere vintre. Derudover er den relative energiomkostning ved forstyrrelser markant større, når dyrenes stofskifte også er nedsat i vintermånederne (Olesen 1998, 2002).

Endelig er det et faktum, at drøvtyggere ikke tager på i kropsvægt fra ca. november, hvor mængden såvel som kvaliteten af den tilgængelige føde ikke er tilstrækkelig for vægtforøgelse. Inden vægtforøgelsen stopper hos kalvene i begyndelsen af vinteren, vil fødeindtaget primært bidrage til opbygning af fedtdepoter. Så hvis ønsket er, at vægten skal være høj for at få mest muligt kød i frysen, kan kalvene med fordel nedlægges tidligt og inden vinter. Samme billede kender vi fra rålam, hvor der stort set ikke er forøgelse af muskelmasse/kødmængde fra dyr, uanset om de er nedlagt i oktober eller i januar.

Derudover er de generelle anbefalinger for afskydning af då- og kronvildt:

- Skyd maksimalt ét handyr for hvert hundyr.
- Skyd maksimalt ét voksent dyr for hver kalv.
- Skyd altid ung før gammel – eller yngst før ældst, hvis efterstræbelse af mellemaldrende hjorte har været stor.
- Skyd altid svag før stærk.
- Læg hovedvægten af den generelle afskydning tidligt i sæsonen.
- Begræns jagtformer sent i sæsonen, som betyder, at vildtet drives frem til skytterne med løse hunde.

Og er der en lokal målsætning om at reducere bestanden i området, så vil rådet være:

- Skyd flere dyr effektivt ved færrest tilfælde.
- De rette individer, på rette tidspunkt.

Er målsætning derimod en stigende bestand, så er rådet:

- Skyd færre dyr.
- Sikr fred og ro.

Reguleringsefterstræbelse

Regulering udenfor jagttid af då- og kronvildtkalve kan ske ved to metoder. Den ene er en bestandsregulerende metode, hvor den lokale bestand skal reduceres. Årsagen kan være, at skader på landbrugsafgrøder, skov mv. ønskes formindsket. Den anden metode er en adfærdsregulerende metode og dermed en lavere, men mere målrettet afskydning, der skal sikre, at vildtet ændrer adfærd. Det kan ske ved, at kalve skydes fra hinderne, der derved sammen med rudlen fortrækker fra området.

Når der gives tilladelse fra Naturstyrelsen til at nedlægge kalve om sommeren, er målet således at reducere vildtskaderne, ved at dyrene fortrækker fra arealet, og i den sammenhæng er afskydning af kalve den mest kvalificerede metode. Der er nemlig ikke risiko for, at der afskydes et dyr, som afkommet er afhængigt af. Det er regulering og ikke jagt.

Så ud fra en rendyrket forvaltningstilgang giver det god mening, at kalve allerede afskydes fra starten af august, og at udtag af kalve allerede fra juli ikke er dårligt jægerhåndværk, men et spørgsmål om adfærdsregulering og bestandsreducing til gavn for land- og skovbruget.

Ofte fremføres det, at dåer og/eller hinder kan få yverbetændelse, hvis afkommet skydes væk. Det er der ikke fagligt belæg for at fremføre. Blandt byttedyr, som hjortevildt, er tidlig dødelighed sædvanligvis stor. I naturens mekanismer er der taget højde for, at afkom afgår ved døden, og det er endelig i den unge ende, at der er den naturligt største dødelighed. Yverbetændelse er derimod en problemstilling knyttet til højtydende produktionsdyr i landbruget og ikke til vildt. Mængden af mælk, der produceres hos hjortevildt versus domesticerede landbrugsdyr, er således ikke sammenlignelig.

nis@jaegerne.dk, cro@jaegerne.dk, mar@jaegerne.dk, ran@jaegerne.dk

Det er godt jægerhåndværk at lægge hovedvægten af afskydningen på kalve og årsdyr, og jo tidligere i sæsonen, jo bedre.

Foto: Niels Søndergaard